

Innhold

Forord til 1. utgave	5
Forord til 2. utgave	6
DEL I INNLEDNING	15
1 Hva er opphavsrett?	17
2 Historikk – hensyn bak opphavsrettsbeskyttelsen	19
2.1 Historiske utviklingstrekk.	19
2.1.1 Europa – frem til 1793	19
2.1.2 Norge – frem til i dag	24
2.2 Opphavsrettens formål	34
3 Rettighetsstruktur og rettighetshåndtering	39
3.1 Rettighetsstrukturen	39
3.2 Rettighetshåndtering	41
4 Opphavsrettens internasjonale dimensjon	44
4.1 Territorielle rettsregler med internasjonalt preg	44
4.2 Andre lands rett – særlig de øvrige nordiske land	44
4.3 Internasjonale konvensjoner og avtaler	47
4.3.1 Innledning	47
4.3.2 EU/EØS	48
4.3.3 Bernkonvensjonen om vern av litterære og kunstneriske verk.	50
4.3.4 Øvrige opphavsrettskonvensjoner	52
4.3.4.1 WIPO Copyright Treaty (WCT)	52
4.3.4.2 Marrakesh-traktaten for å forenkle verkstilgangen for synshemmede mv.	53
4.3.4.3 Verdenskonvensjonen om opphavsrett.	54
4.3.5 Konvensjoner om nærstående prestasjoner	55
4.3.5.1 Romakonvensjonen for utøvende kunstnere, fonogramprodusenter og kringkastingsforetak	55
4.3.5.2 WIPO Performances and Phonograms Treaty (WPPT)	56
4.3.5.3 Beijing-konvensjonen om audiovisuelle fremføringer	57
4.3.6 TRIPs-avtalen	57

5 Samspillet mellom opphavsretten og andre rettsområder	60
5.1 Forholdet til andre immaterialrettigheter	60
5.1.1 Begrepsbruk	60
5.1.2 Forholdet mellom opphavsrett og patentrett	61
5.1.3 Forholdet mellom opphavsrett og kjennetegnrett	63
5.1.4 Forholdet mellom opphavsrett og designrett.	65
5.1.5 Forholdet mellom opphavsrett og vern av integreerte kretser	67
5.2 Grenseflaten mot markedsføringsloven	67
5.3 Opphavsrett og markedsreguleringsrett	70
5.4 Betydningen av menneskerettighetene	74
5.5 Berøringsflater med andre rettsområder	80
DEL II VERN AV ÅNDSVERK	81
6 Hva er et åndsverk?	83
6.1 Innledning – særlig om verksbegrepets natur.	83
6.2 Nærmere om kravet til «åndsverk».	85
6.2.1 Utgangspunkt	85
6.2.2 Grunnvilkåret – å skape et åndsverk	85
6.2.3 Litterære og kunstneriske verk	89
6.2.4 Skillet mellom idé og form/uttrykk.	91
6.2.5 Nærmere om originalitets- eller verkshøydekravet.	94
6.2.5.1 Utgangspunkt. Særlig om «terskelspørsmål»	94
6.2.5.2 Nærmere om originalitetsvurderingen.	99
6.3 Forskjellige verkstyper	104
6.3.1 Lovens inndeling i verkstyper	104
6.3.2 Illustrasjon og særlige problemer – kasuistikk	105
6.3.2.1 Innledning	105
6.3.2.2 Språkverk	105
6.3.2.3 Kunst og brukskunst	108
6.3.2.4 Sceneverk.	117
6.3.2.5 Musikkverk	121
6.3.2.6 Filmverk.	124
6.3.2.7 Fotografiske verk	127
6.3.2.8 Arkitektur (byggningskunst) og tekniske tegninger.	128
6.3.2.9 Datamaskinprogrammer.	133
6.3.2.10Multimediefrembringelser	138
6.3.2.11Databaser mv.	140
6.4 Åndsverk som ikke har vern.	141
7 Opphavsrettens subjekter	145
7.1 Utgangspunkter.	145

7.2	Verk med mer enn en opphaver – oversikt	147
7.3	Bearbeidelser	148
7.4	Sammensatte verk	152
7.5	Samleverk	153
7.6	Fellesverk	154
8	Rekkevidden av åndsverkbeskyttelsen	161
8.1	Utgangspunkter – tilgangsspørsmålet	161
8.2	Selve krenkelsesvurderingen	164
8.2.1	Utgangspunkter for grensedragningen	164
8.2.2	Nærmere om grensen mot frie benyttelser – Parodier, travestier og variasjonsverk	176
8.2.3	Særlig om beskyttelse av verksdeler	181
9	Opphaverens rådighetsrett	184
9.1	Eneretten – oversikt	184
9.2	Eksemplarframstillingsretten	185
9.2.1	Utgangspunkter	185
9.2.2	Særlig om digital eksemplarframstilling	187
9.2.3	Særlig om fremstilling av midlertidige eksemplarer	188
9.2.4	Særlig om opphavsrett og «big data»	192
9.3	Retten til å gjøre verket tilgjengelig for allmennheten – utgangspunkter	193
9.4	Spredningsretten	195
9.4.1	Eneretten til spredning – spredningsbegrepet	195
9.4.2	Spredningsrettens konsumpsjon	201
9.4.2.1	Utgangspunkter	201
9.4.2.2	Konsumpsjonsregelens anvendelse ved nettjenester	205
9.4.2.3	Konsumpsjonsregelens ufravikelighet	208
9.4.2.4	Konsumpsjonens geografiske virkeområde – parallellimportproblemet	209
9.4.2.5	Unntak for utleie og visse utlån	213
9.4.3	Spredningsrelaterte vederlagsordninger	215
9.5	Visningsretten	218
9.6	Overføringsretten	221
9.6.1	Forholdet mellom overføringsretten og fremføringsretten – lovhistorikk	221
9.6.2	Overføringsretten – noen utgangspunkter	223
9.6.3	Nærmere om overføringsbegrepets innhold og yttergrenser	224
9.6.4	Begrepet «allmennheten»	233
9.6.5	Overføring til «ny allmennhet»	238
9.6.6	Særlig om lenker og delingsplattformer	243

9.6.6.1	Lenker	243
9.6.6.2	Delingsplattformer	248
9.6.7	Ingen konsumpsjon av overføringsretten	250
9.7	Fremføringsretten	253
9.8	Strømming mv. fra ulovlig kilde	255
10	Opphavernes ideelle rettigheter	258
10.1	Innledning	258
10.2	Navngivelsesplikten	261
10.3	Respektretten	266
10.4	«Klassikervernet»	272
10.5	Ødeleggelse av originaleksemplar	273
10.6	Tilgangsrett («Droit d'accès»)	274
10.7	De ideelle rettigheters «uoverdragelighet»	276
11	Rettighetenes grenser – utgangspunkter	278
11.1	Innledning	278
11.2	Arter av avgrensingsregler	281
11.3	Tolkning av avgrensingsregler	283
11.4	Virkningen av forbehold mot avgrensingsreglene	285
12	Nærmere om de enkelte avgrensingsregler	289
12.1	Rammer og betingelser for anvendelsen av avgrensingsreglene ..	289
12.1.1	Utgangspunkter	289
12.1.2	Kravet til offentliggjøring	290
12.1.3	Kravet til utgivelse	292
12.1.4	Krav om ervervstilknytning	295
12.2	Regler om fri bruk	297
12.2.1	Eksemplarfremstilling til privat bruk	297
12.2.1.1	Innledning	297
12.2.1.2	Inngangsvilkårene	298
12.2.1.3	Særlig om «personlig yrkesmessig bruk»	299
12.2.1.4	Om bruk av «fremmed hjelp» ved privatkopieringen	301
12.2.1.5	Krav om «enkelte eksemplar»	304
12.2.1.6	Krav om lovlig kopieringsgrunnlag	306
12.2.1.7	Unntakene i § 26 annet ledd	308
12.2.1.8	Krav om rimelig kompensasjon	309
12.2.2	Den alminnelige sitatretten	312
12.2.3	Spesielle sitatregler mv.	327
12.2.3.1	'Panoramareglene'	327
12.2.3.2	Gjengivelse av verk ved nyhetsreportasjer	329
12.2.3.3	Tilfeldig eller underordnet medtakelse av verk ...	331
12.2.3.4	Gjengivelse av kunstverk og fotografier i kataloger mv.	332

12.2.3.5	Særregler om kunst- og fotografisitater	334
12.2.4	Fri fremførings- og overføringsadgang for tilstelninger og seremonier	337
12.2.5	Fremføring og overføring i undervisning	338
12.2.6	Regler om gjengivelse fra offentlige forhandlinger, dokumentinnsyn mv.	340
12.2.7	Bruk av verk i biblioteker mv.	345
12.2.8	Bruk av hitteverk i kulturarvinstitusjoner	350
12.2.9	Fri bruk av datamaskinprogrammer og databaser	351
12.2.9.1	Oversikt	351
12.2.9.2	Rett til bruk av datamaskinprogrammer	352
12.2.9.3	Retten til dekompilering (omvendt utvikling) av datamaskinprogrammer	355
12.2.9.4	Rett til bruk av databaser	356
12.2.10	Øvrige «fribruksregler»	357
12.3	Tvangslisenser	361
12.3.1	Generelt	361
12.3.2	«Lesebokparagrafen»	362
12.3.3	Fotografiske verk og kunstverk	363
12.3.4	Gjengivelse av offentliggjort personbilde i fotografi	364
12.3.5	Gjengivelse av verk ved nyhetsreportasjer	364
12.3.6	Fremstilling og bruk av opptak for funksjonshemmede	366
12.4	Avtalelisenser	366
12.4.1	Generelt	366
12.4.2	Avtalelisens for audiovisuelle produksjoner mv.	372
12.4.3	Avtalelisens for eksemplarframstilling i undervisning samt institusjoner og virksomheter	376
12.4.4	Avtalelisens for bruk i bibliotek mv.	379
12.4.5	Generell avtalelisens	380
DEL III DE NÆRSTÅENDE RETTIGHETER		381
13 Nærstående rettigheter – en oversikt		383
14 Retten til fotografisk bilde		386
15 Databasevernet («sui generis»)		390
15.1	Innledning – historisk bakgrunn	390
15.2	Databasebegrepet – og rettighetssubjektet	392
15.3	Vilkår for vern	394
15.4	Vernets rekkevidde	397
15.5	Nærmere om hvilke handlinger som omfattes av vernet	400
15.6	Andre reglers anvendelse	403

16 Utøvende kunstneres rettigheter	405
16.1 Åvl. § 16 – Hva og hvem har vern?	405
16.1.1 Utgangspunkter	405
16.1.2 Hva er en «utøvende kunstner»?	406
16.1.3 Kravet om fremføring av åndsverk eller tradisjonsuttrykk	409
16.1.4 Fremføring av flere i fellesskap.	411
16.2 Utøvende kunstneres rådighetsrett	411
16.2.1 Oversikt	411
16.2.2 Enerett til primærbruk	411
16.2.3 Eneretten til sekundærbruk	412
16.2.4 Særlig om utøververnets rekkevidde	413
16.3 Andre reglers anvendelse	414
17 Film- og lydopptakproduzenters rettigheter	415
17.1 Innledning – historisk bakgrunn.	415
17.2 Produzentenes enerett.	416
17.3 Vederlagsretten for overføring og fremføring av lydopptak. Fondsavgift	419
17.4 Andre reglers anvendelse	424
18 Andre rettigheter	426
18.1 Oversikt	426
18.2 Kringkastingsforetakenes rettigheter	426
18.3 Tittelvernet	429
18.4 Kort om vern for personbilder og bestilte portretter.	431
 DEL IV VERNETIDEN	 433
19 Vernetiden for åndsverk	435
19.1 Vernetid for verk av kjent opphaver	435
19.2 Vernetiden for verk av ukjent opphaver (anonyme verk)	437
19.3 Vern for verk som første gang er offentliggjort etter utløpet av vernetiden.	438
20 Vernetiden for nærstående rettigheter.	439
 DEL V RETTIGHETSOVERGANG	 441
21 Generelt om rettighetsovergang – terminologi	443
22 Rettighetsoverdragelser og lisenser – særlige bestemmelser og prinsipper	446
22.1 Generelle utgangspunkter	446

22.2 Forbudet mot videreoverdragelse av rettighetene	447
22.3 Tolkning og lemping av opphavsrettsavtaler	449
22.3.1 Oversikt	449
22.3.2 Særlig om «spesialitetsprinsippet»	450
22.3.3 Lemping – avtaleloven § 36	454
22.4 Krav på rimelig vederlag ved rettighetsoverdragelse	457
22.5 Presumpsjonsregler mv. for fremførings- og overføringsavtaler . . .	462
22.6 Presumpsjonsregler mv. om filmavtaler	463
22.7 Rettighetsoverdragelse i arbeids- og oppdragsforhold	465
22.8 Særlige beskyttelsesregler for utøvende kunstnere.	470
22.9 Særlig om ensidige disposisjoner og «stilltiende samtykker»	472
23 Annen rettighetsovergang	475
23.1 Utgangspunkter.	475
23.2 Rettighetsovergang ved opphaverens død	476
23.3 Rettighetsovergang ved kreditordekning	478
DEL VI VERN AV PRIVATE HÅNDHEVINGSSYSTEMER	485
24 Oversikt og rettslig plassering	487
25 Vern av tekniske beskyttelsessystemer.	490
25.1 Kort oversikt over reguleringen	490
25.2 Hva er et effektivt teknisk beskyttelsessystem?	490
25.3 Forbudet mot omgåelse.	492
25.4 Forbudet mot distribusjon mv. av omgåelsesverktøy	496
25.5 Beskyttelse av datamaskinprogrammer	498
25.6 Tiltak mot vidtgående tekniske beskyttelsessystemer	499
26 Vern av elektronisk rettighetsinformasjon	501
DEL VII SANKSJONER MOT OG HÅNDHEVING AV OPPHAVSRETTSKRENKELSER	503
27 Straff	505
28 Sivilrettslige sanksjoner og vernetting	509
28.1 Innledning.	509
28.2 Forbud og fastsettelsesdom.	509
28.3 Krav om økonomisk kompensasjon	512
28.3.1 Oversikt	512
28.3.2 Erstatningskrav	513
28.3.3 Vederlagskompensasjon	515

28.3.4 Fraleggelse av berikelse (vinningsavståelse)	517
28.3.5 Særlig om erstatning og vederlag ved forsettlige eller grovt uaktsomme overtredelser	518
28.4 Forebyggende tiltak mv.	520
28.5 Tvungent vernetting	522
29 Særlig om medvirkere, mellomledd og tiltak for å forhindre rettighetskrenkelser på Internett	524
29.1 Medvirknings- og mellomleddsansvar	524
29.2 Tiltak mot nettsted	528
29.3 Særlig om informasjonsutlevering	531
DEL VIII ÅNDSVERKLOVENS VIRKEOMRÅDE	535
30 Generelt – territorialitetsprinsippet	537
31 Hvilke verk og prestasjoner har vern etter åndsverkloven?	538
31.1 Åndsverklovens umiddelbare anvendelse	538
31.1.1 Åndsverkene	538
31.1.2 Prestasjoner som vernes etter åndsverklovens kapittel 2 . . .	540
31.2 Åndsverklovens middelbare anvendelse	543
31.2.1 Åndsverkene	543
31.2.2 Prestasjonene	544
31.3 Særlig om vernetiden for utenlandske verk og prestasjoner	547
32 Internasjonal privatrett	550
32.1 Domsjurisdiksjon i opphavsrettstvister	550
32.2 Lovvalget i opphavsrettstvister	554
Litteratur	558
Forkortelsesliste	582
Rettspraksis	584
Stikkordregister	594